

Bebouwing en bevolking

De gangbare maat voor de bevolkingsdichtheid van een land wordt verkregen door na te gaan hoeveel mensen er op één vierkante kilometer land wonen. Een maat die de werkelijkheid van het ‘op elkaar wonen’ beter benaderd, is het aantal inwoners te betrekken op het oppervlak van de bebouwing.

Met ruim 470 inwoners per vierkante kilometer land is Nederland één van de dichtstbevolkte landen der wereld. De Nederlanders wonen en werken echter dichter op elkaar dan dit cijfer aangeeft. Zo'n maat voor de bewoningsdichtheid is het aantal inwoners per oppervlakte-eenheid bebouwd land. Die bebouwing beslaat ruim 880 vierkante kilometer, bijna drie procent van het totale landoppervlak van Nederland. Dit betekent dat bijna 180 inwoners van ons land een hectare (een honderdste deel van een vierkante km) bebouwing voor het wonen en werken met elkaar moeten delen.

Op elkaars lip

Als we de verdeling van de inwoners over de oppervlakte bebouwing per stedelijkheids-categorie van gemeenten bekijken, dan is die verhouding in de zeer sterk stedelijke gemeenten met 275 inwoners per hectare bebouwing het grootst. Overigens zijn die gemeenten ook het meest bebouwd. De bebouwing beslaat in de sterk stedelijke gemeenten veertien procent van hun totale landoppervlak. Ook de inwoners van de volgende categorie, de sterk stedelijke gemeenten, wonen en werken nog aanzienlijk dicht op elkaar. In die gemeenten delen namelijk 224 inwoners een hectare bebouwing. Dat is ruim boven het landelijk gemiddelde van 180 inwoners. Het minst dicht op elkaar woont en werkt men in de niet stedelijke gemeenten: het aantal inwoners per hectare bebouwing bedraagt in die gemeenten slechts 120. De hoeveelheid bebouwing is daar ook gering, namelijk maar één procent van hun totaal landoppervlak.

Woonkernen

Bijna drie kwart van de oppervlakte bebouwing ligt binnen woonkernen. In de zeer

sterk en sterk stedelijke gemeenten is dit aandeel aanzienlijk hoger. In eerstgenoemde gemeenten ligt negen van de tien hectare in de woonkernen; in de sterk stedelijke gemeenten is dit een halve hectare minder. In beide typen gemeenten leven de inwoners van de woonkernen ook het dichtst op elkaar. In de zeer sterk stedelijke gemeenten moeten ruim 300 inwoners van de woonkernen één hectare bebouwing delen, in de sterk stedelijke gemeenten zijn dat er bijna 260.

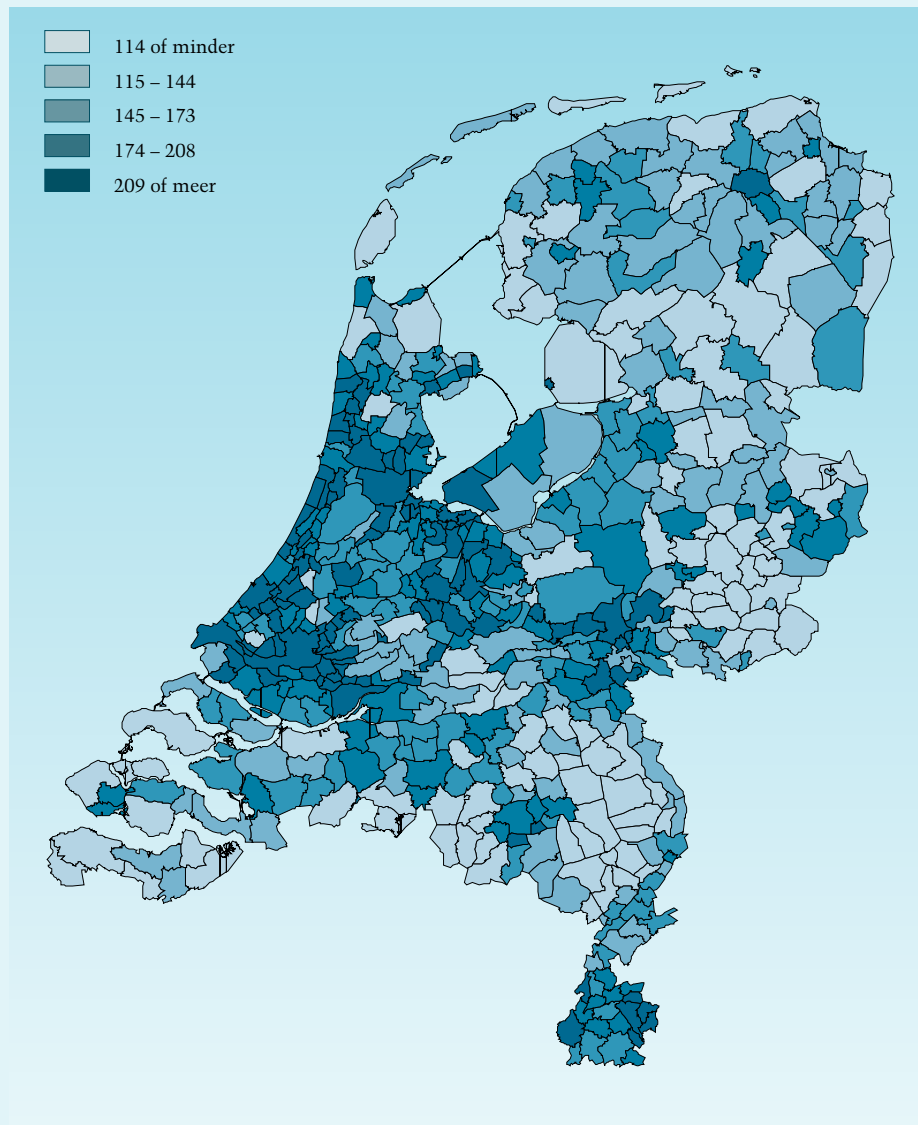
De inwoners van woonkernen in niet stedelijke gemeenten wonen en werken met minst dicht op elkaar. In die gemeenten delen iets meer dan 180 inwoners van woonkernen één hectare bebouwing. Overigens treft men in die gemeenten relatief meer bebouwing in de buitengebieden aan. Slechts iets meer dan de helft van de bebouwing ligt daar in de woonkernen.

Buitengebieden

Kijken we naar de verhouding van het aantal inwoners en de bebouwing in de buitengebieden van de onderscheiden stedelijkheids-categorieën van gemeenten, dan treffen we daar een omgekeerde situatie aan als bij de betrokken woonkernen. De inwoners van de buitengebieden in de niet stedelijke gemeenten blijken namelijk het meest dicht op elkaar te leven, terwijl de inwoners van die gebieden in de sterk stedelijke gemeenten minder mensen om zich heen hebben. In de niet stedelijke gemeenten treffen we namelijk 44 inwoners in de buitengebieden per hectare bebouwing aan, terwijl dat aantal in de overeenkomstige gebieden van de sterk stedelijke gemeenten maar 25 bedraagt. ◀

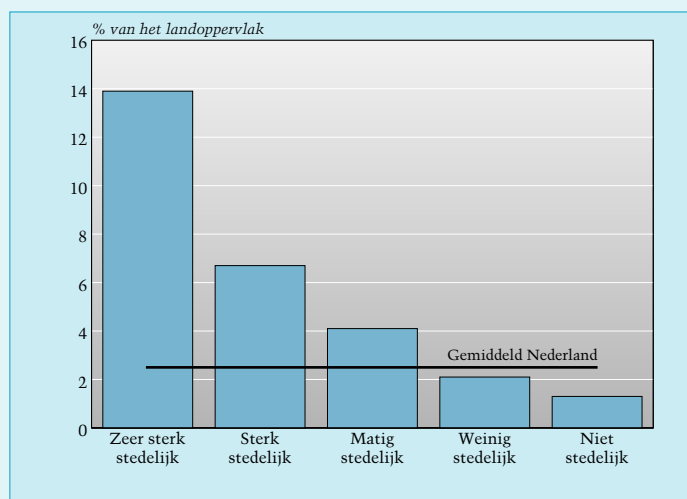
Bert Erwich en Mathieu Vliegen

Aantal inwoners per hectare bebouwing per gemeente, 1999

Het dichtst op elkaar wonen en werken de inwoners van de gemeenten die in het bekende hoefijzer van de Randstad liggen met een uitloper van het Utrechtse naar Arnhem en Nijmegen met omstreken. Dat hoefijzer begint bij Dordrecht en loopt via Rotterdam, Den Haag, de Zuid- en Noord-Hollandse kustgemeenten tot Alkmaar en vandaar naar Amsterdam, de Gooise gemeenten naar Utrecht met omliggende gemeenten. Een tweede concentratie bevindt zich in Zuid-Limburg, met name Parkstad Limburg en Maastricht. In het noorden heeft de stad Groningen deze hoge dichtheid. Meer ruimte om zich heen hebben de inwoners van een groot aantal gemeenten in Zeeland, in het Noord-Brabants-Belgisch en -Limburgs grensgebied, in de Achterhoek en omstreken, in Noord-Overijssel en Drenthe, in Oost-Groningen en de Waddeneilanden. ◀

Oppervlakte bebouwing naar stedelijkheid gemeente, 1999

Bewoningsdichtheid naar stedelijkheid gemeente, 1999

